

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра екології та ботаніки

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
екології та ботаніки

В.Г. Скляр _____ **В.Г. Скляр**

“   11   ”   06   2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

ОК 19. ЗАПОВІДНА СПРАВА

Спеціальність: 101 «Екологія»

Освітня програма: «Екологія» перший рівень (бакалаврський) вищої освіти

Факультет: *Агротехнологій та природокористування*

2022 – 2023 навчальний рік

Робоча програма з *Заповідної справи* для студентів спеціальності: 101 Екологія.

Розробник: к. б. н., доцент кафедри екології та ботаніки

Скляр Ю.Л. _____ _____

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри екології та ботаніки
Протокол від 11 червня 2020 року № 17

Завідувач кафедри _____ _____ **В.Г. Скляр**

Погоджено:

Гарант освітньої програми _____ _____ (Скляр В.Г.)

Декан факультету

(І.М. Коваленко)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,0/4,0	Галузь знань: 10 Природничі науки	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: 101 Екологія	Рік підготовки: 2022-2023-й	
Змістових модулів: 2		Курс	
		3	4
Загальна кількість годин – 120/120		Семестр	
		5-й	7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 4		Лекції	
		30 год.	6 год.
	Практичні, семінарські		
	30 год.	6 год.	
	Лабораторні		
	-	-	
	Самостійна робота		
60 год.	108 год.		
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 50/50 (60/60)

для заочної форми навчання – 10/ 90 (12/108)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: дисципліни «Заповідна справа» полягає в набутті теоретичних знань та практичних навичок щодо організації, планування й здійснення природоохоронної діяльності в межах територій України, що мають статус особливої охорони, в тому числі діючих, створенні нових об'єктів природно-заповідного фонду та формуванні екологічної мережі України.

Завдання: полягає в тому, щоб навчити студента володіти теоретичними знаннями та практичними навичками з питань та положень, які необхідні для організації робіт щодо створення та ефективного функціонування природно-заповідних об'єктів різних категорій.

Результати навчання за дисципліною:

Після завершення вивчення дисципліни студенти будуть здатні продемонструвати:

- ✓ знання історії, сучасного стану і перспективи розвитку природно-заповідної справи в Україні;
- ✓ знання основних принципів охорони природи на державному та міжнародному рівнях;
- ✓ знання основ створення Європейської та Національної екомережі;
- ✓ знання порядку створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду, екологічних, юридичних та економічних засади їхнього функціонування;
- ✓ знання статусу, категорій, типів об'єктів природно-заповідного фонду, їх завдань та функцій;
- ✓ розуміння значення заповідної справи, заходів спрямованих на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екомережі у збереженні біорізноманіття;
- ✓ розуміння ролі громадськості у створенні об'єктів ПЗФ та контролі дотримання природоохоронного законодавства на їх територіях;
- ✓ знання вимог, правил проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі та уміння організовувати такі слухання;
- ✓ уміння вести державний кадастр об'єктів природно-заповідного фонду;
- ✓ здатність оцінити стан заповідної справи, біорізноманіття, довкілля у конкретній адміністративній одиниці та обґрунтувати необхідність створення заповідного об'єкта й віднесення його до певної категорії;
- ✓ уміння формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства у галузі заповідної справи;
- ✓ здатність проводити науково-дослідну роботу на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду, оцінювати й узагальнювати її результати та якість виконуваних робіт;

- ✓ уміння використовувати різні засоби інформування громадськості щодо стану збереженості та дотримання природоохоронного законодавства на територіях, що мають природоохоронний статус
- ✓ знати систему відповідальності за порушення законодавства про природно-заповідний фонд;
- ✓ уміння комунікувати, співпрацювати між собою, з представниками інших професійних груп, взаємодіяти з людьми, які дотримуються різних поглядів, для вирішення спільної природоохоронної мети.

За результатами вивчення дисципліни студент має досягнути наступних програмних результатів навчання набути таких компетентностей:

Програмні результати навчання:

- ПР16. Вибирати оптимальну стратегію проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі.
- ПР17. Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів.
- ПР20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.
- ПР23. Демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проектів.
- ПР26. Розуміти особливості та закономірності функціонування популяцій як форми існування видів, усвідомлювати їхню роль у формуванні, збереженні біорізноманіття та важливість популяційного аналізу у системі моніторингових досліджень і забезпеченні раціонального природокористування.

Компетентності:

Загальні компетентності:

- K06. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- K07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- K11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні(фахові) компетентності :

- K14. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.
- K17. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.
- K20. Здатність проводити екологічний моніторинг та оцінювати поточний стан навколишнього середовища.
- K21. Здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі.
- K24. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.

Результати навчання за освітнім компонентом та їх зв'язок із програмними результатами навчання відображений у Додатку 1.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. Основи сучасного природокористування та категорії природно-заповідного фонду

Змістовий модуль 1. Основи сучасного природокористування та категорії природно-заповідного фонду.

Вступ.

Заповідна справа – пріоритет сучасної природоохоронної політики.

Мета, завдання, структура, об'єкт і методи навчальної дисципліни.

Біорізноманіття та його значення. Роль заповідної справи у збереженні біорізноманіття загалом та популяцій видів із природоохоронним статусом, зокрема

Стан заповідної справи в Україні та закордоном. Історія заповідної справи та перспективи її розвитку в Україні. Основні етапи розвитку заповідної справи: світогляд давніх українців як витоки природоохоронних знань; утилітарний етап заповідання; заповідна справа у незалежній Україні. Заповідна справа як всесвітня стратегія сталого розвитку.

Фундатори заповідної справи в Україні та світі. Головні українські природоохоронні школи.

Тема 1. Правові засади розвитку заповідної справи в Україні.

Чинні законодавчі та нормативні документи щодо заповідної справи: державного, регіонального, місцевого рівня.

Правовий режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Ознайомлення з охороною природних екосистем на прикладі об'єктів та територій природно-заповідного фонду різних категорій.

Екологічні основи формування та функціонування системи природно-заповідного фонду. Управління природно-заповідним фондом. Позначення меж природно-заповідних територій та об'єктів на місцевості. Природоохоронний режим. Регуляція антропогенних навантажень. Заносні види та інвазії як проблема територій та акваторій, що підлягають особливій охороні. Інформування громадськості про правові засади розвитку заповідної справи в Україні.

Тема 2. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування.

Природно-заповідний фонд: класифікація, форми власності, управління, громадський контроль. Природоохоронні об'єкти загальнодержавного, та місцевого значення.

Оцінка сучасної мережі природоохоронних об'єктів в Україні та головних підсумків їх діяльності. Перспективні території, запроектовані для створення природоохоронних об'єктів загальнодержавного та місцевого значення.

Різноманітність та характеристика різних категорій природно-заповідного фонду України: біосферні резервати (заповідники); національні природні парки; заказники; пам'ятки природи; регіональні ландшафтні парки; заповідні урочища; ботанічні сади; дендрологічні парки; зоологічні парки; парки - пам'ятки садово-паркового мистецтва. Природно-заповідні об'єкти Сумської області. Природні об'єкти, території та акваторії, що підлягають особливій охороні поза межами природно-заповідного фонду, їх завдання та загальна природоохоронна роль..

Тема 3. Проектування та створення об'єктів природно-заповідного фонду.

Порядок створення й оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Підготовка і подання клопотань. Порядок розгляду клопотань та прийняття рішень. Проекти створення об'єктів природно-заповідного фонду. Зміна меж, категорій та скасування статусу територій природно-заповідного фонду. Резервування природних територій: сутність, необхідність, принципи та державні заходи; характеристика зарезервованих природних територій; роль землекористувачів у процесі резервування природних територій. Інші заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі

Громадські слухання щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі.

МОДУЛЬ 2. Прикладні та наукові аспекти функціонування і розвитку заповідної справи

Змістовий модуль 2. Прикладні та наукові аспекти функціонування і розвитку заповідної справи.

Тема 4. Наукові засади заповідної справи та головні напрями наукових досліджень

Загальні питання організації наукових досліджень на природно-заповідних об'єктах. Основні завдання та напрями науково-дослідної роботи на заповідних об'єктах.

Державний кадастр територій природно-заповідного фонду. Зміст, порядок ведення та документальне оформлення кадастру.

Літопис природи. Наукова робота в межах установ природно-заповідного фонду Сумської області. Вимоги до організації та ведення моніторингу за популяціями видів різних рангів охорони на об'єктах і територіях природно-заповідного фонду.

Головні напрями природоохоронних дій (екологічний, заповідний, соціально-політичний, еколого-освітній, філософський і психологічний). Інформування громадськості про результати, організацію реалізацію наукової роботи на об'єктах, територіях природно-заповідного фонду.

Тема 5. Культурно-просвітницька функція природно-заповідних об'єктів

Особливості формування природоохоронної й екологічної освіти на базі територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Мета та компоненти освітньо-виховної діяльності організацій природно-заповідного фонду. Методи та форми проведення освітньо-виховної діяльності. Організаційні форми освітньо-виховної діяльності на об'єктах природно-заповідного фонду.

Права громадян з питань використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Створення та функціонування музеїв природи в заповідних об'єктах.

Ознайомлення з культурно-просвітницькою роботою установ природно-заповідного фонду Сумської області. Закордонний досвід культурно-просвітницької роботи на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду.

Тема 6. Охорона природно-заповідного фонду. Контроль за додержанням природоохоронних режимів та відповідальність за їх порушення

Організація охорони природно-заповідного фонду. Склад і повноваження служби державної охорони природно-заповідного фонду. Забезпечення виконання норм і вимог екологічного законодавства на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду. Відповідальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд та законодавства про охорону рідкісних і зникаючих видів тварин і рослин.

Участь громадськості у контролі за додержанням природоохоронних режимів на об'єктах, територіях природно-заповідного фонду.

Тема 7. Міжнародне співробітництво та досвід у галузі збереження природно-заповідних територій та інших цінних природних об'єктів

Міжнародне співробітництво в галузі охорони і використання територій з особливим статусом охорони. Поняття про Європейську екологічну мережу.

Мережа Natura 2000 та її аналог і Україні. Бернська конвенція, Червоні списки Міжнародного союзу охорони природи. Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення. Директива ЄС «Про збереження природних оселищ та видів природної фауни і флори» та ін.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Усь о- го	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р .		л	п	л аб	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Основи сучасного природокористування та категорії природно-заповідного фонду.												
Змістовий модуль 1. Основи сучасного природокористування та категорії природно-заповідного фонду.												
Вступ.	8	2	-	-	-	6	10					10
Тема 1. Правові засади розвитку заповідної справи в Україні.	12	2	2	-	-	8	18	2	2	-	-	14
Тема 2. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування.	28	6	16	-	-	6	20	4	2	-	-	14
Тема 3. Проектування та створення об'єктів природно-заповідного фонду.	16	4	4	-	-	8	16	-	2	-	-	14
Разом за змістовим модулем 1	64	14	22	-	-	28	64	6	6	-	-	52
Разом за модуль 1	64	14	22	-	-	28	64	6	6	-	-	52
Модуль 2. Прикладні та наукові аспекти функціонування і розвитку заповідної справи												
Змістовий модуль 2. Прикладні та наукові аспекти функціонування і розвитку заповідної справи.												
Тема 4. Наукові засади заповідної справи та головні напрями	16	4	4	-	-	8	14	-	-	-	-	14

наукових досліджень												
Тема 5. Культурно-просвітницька функція природно-заповідних об'єктів	12	4	-	-	-	8	14	-	-	-	-	14
Тема 6. Охорона природно-заповідного фонду. Контроль за додержанням природоохоронних режимів та відповідальність за їх порушення	16	4	4	-	-	8	14	-	-	-	-	14
Тема 7. Міжнародне співробітництво та досвід у галузі збереження природно-заповідних територій та інших цінних природних об'єктів	12	4	-	-	-	8	14	-	-	-	-	14
Разом за змістовим модулем 2	56	16	8	-	-	32	56	-	-	-	-	56
Разом за модуль 2	56	16	8	-	-	32	56	-	-	-	-	56
Усього годин	120	30	30	-	-	60	120	6	6	-	-	108

**5. Теми та план лекційних занять
(для денної форми навчання)**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. 1. Біорізноманіття та його значення 2. Моральне ставлення до природи – вимога сьогодення. 3. Зміст та визначення заповідної справи. 4. Об'єкти заповідної справи.	2
2	Тема 1. Правові засади розвитку заповідної справи в Україні.	2

	<p>1. Чинні законодавчі та нормативні документи щодо заповідної справи.</p> <p>2. Правовий режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду.</p> <p>3. Екологічні основи формування та функціонування системи природно-заповідного фонду.</p>	
3	<p>Тема 2. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування. (1 частина)</p> <p>1. Природно-заповідний фонд: класифікація, форми власності, управління.</p> <p>2. Природні заповідники.</p> <p>3. Біосферні заповідники.</p> <p>4. Національні природні парки.</p> <p>5. Регіональні ландшафтні парки.</p>	2
4	<p>Тема 2. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування. (2 частина)</p> <p>1. Заказники.</p> <p>2. Пам'ятки природи.</p> <p>3. Заповідні урочища.</p>	2
5	<p>Тема 2. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування. (3 частина)</p> <p>1. Ботанічні сади.</p> <p>2. Дендрологічні парки.</p> <p>3. Зоологічні парки.</p> <p>4. Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва.</p>	2
6	<p>Тема 3. Проектування та створення об'єктів природно-заповідного фонду.</p> <p>1. Порядок створення й оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.</p> <p>2. Підготовка і подання клопотань. Порядок розгляду клопотань та прийняття рішень.</p>	2
7	<p>Тема 3. Проектування та створення об'єктів природно-заповідного фонду.</p> <p>1. Проекти створення об'єктів природно-заповідного фонду.</p> <p>2. Зміна меж, категорій та скасування статусу територій природно-заповідного фонду.</p>	2
8	<p>Тема 4. Наукові засади заповідної справи та головні напрями наукових досліджень. (1 частина)</p> <p>1. Загальні питання організації наукових досліджень на природно-заповідних об'єктах.</p> <p>2. Основні завдання та напрями науково-дослідної роботи на заповідних об'єктах.</p> <p>3. Літопис природи.</p>	2

9	<p>Тема 4. Наукові засади заповідної справи та головні напрями наукових досліджень. (2 частина)</p> <p>1. Державний кадастр територій природно-заповідного фонду.</p> <p>2. Зміст порядок ведення та документальне оформлення кадастру.</p>	2
10	<p>Тема 5. Культурно-просвітницька функція природно-заповідних об'єктів. (1 частина)</p> <p>1. Особливості формування природоохоронної й екологічної освіти на заповідних територіях.</p> <p>2. Мета та компоненти освітньо-виховної діяльності організацій ПЗФ.</p> <p>3. Методи та форми проведення освітньо-виховної діяльності.</p> <p>4. Організаційні форми освітньо-виховної діяльності.</p>	2
11	<p>Тема 5. Культурно-просвітницька функція природно-заповідних об'єктів. (2 частина)</p> <p>1. Ознайомлення з культурно-просвітницькою роботою установ природно-заповідного фонду Сумської області.</p> <p>2. Закордонний досвід культурно-просвітницької роботи на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду.</p>	2
12	<p>Тема 6. Охорона природно-заповідного фонду. Контроль за додержанням природоохоронних режимів та відповідальність за їх порушення.</p> <p>1. Організація охорони природно-заповідного фонду.</p> <p>2. Служба державної охорони природно-заповідного фонду.</p>	2
13	<p>Тема 6. Охорона природно-заповідного фонду. Контроль за додержанням природоохоронних режимів та відповідальність за їх порушення.</p> <p>1. Відповідальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд.</p> <p>2. Відповідальність за порушення законодавства про охорону рідкісних і зникаючих видів тварин і рослин.</p>	2
14	<p>Тема 7. Міжнародне співробітництво та досвід у галузі збереження природно-заповідних територій та інших цінних природних об'єктів. (1 частина)</p> <p>1. Міжнародне співробітництво в галузі охорони і використання територій з особливим статусом охорони.</p> <p>2. Поняття про Європейську екологічну мережу.</p> <p>3. Мережа Natura 2000 та її аналог і Україні.</p>	2
15	<p>Тема 7. Міжнародне співробітництво та досвід у галузі збереження природно-заповідних територій та інших цінних природних об'єктів. (2 частина)</p> <p>1. Бернська конвенція.</p>	2

	2. Червоні списки Міжнародного союзу охорони природи. 3. Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення.	
	Разом	30

**5. Теми та план лекційних занять
(для заочної форми навчання)**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Правові засади розвитку заповідної справи в Україні. 1. Чинні законодавчі та нормативні документи щодо заповідної справи. 2. Сучасна мережа заповідних територій та об'єктів природно-заповідного фонду України. 3. Екологічні основи формування та функціонування системи природно-заповідного фонду.	2
2	Тема 2. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування. (1 частина) 1. Природно-заповідний фонд: класифікація, форми власності, управління. 2. Природні заповідники. 3. Біосферні заповідники. 4. Національні природні парки. 5. Регіональні ландшафтні парки.	2
3	Тема 2. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування. (2 частина) 1. Заказники. 2. Пам'ятки природи. 3. Заповідні урочища.	2
	Разом	6

**6. Теми практичних занять
(для денної форми навчання)**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розгляд загальних положень Закону України «Про природно-заповідний фонд України».	2
2	Практичне (натурне) вивчення різноманітності та особливостей територій та об'єктів ПЗФ Сумської області.	6
3	Вивчення режимів, структури, статусу й завдань територій та об'єктів ПЗФ різних категорій.	6
4	Порівняльний аналіз якісних та кількісних показників	4

	ПЗФ України та Сумської області.	
5	Проектування та створення об'єктів природно-заповідного фонду.	4
6	Ознайомлення з порядком ведення державного кадастру об'єктів ПЗФ.	4
7	Оформлення протоколу про адміністративне правопорушення природоохоронного законодавства в галузі охорони об'єктів ПЗФ та рідкісних і зникаючих видів тварин і рослин	4
	Разом	30

6. Теми практичних занять (для заочної форми навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розгляд загальних положень Закону України «Про природно-заповідний фонд України».	2
2	Вивчення режимів, структури, статусу й завдань територій та об'єктів ПЗФ різних категорій.	2
3	Проектування та створення об'єктів природно-заповідного фонду.	2
	Разом	6

7. Самостійна робота (для денної форми навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Читання: 1. Роль заповідної справи у збереженні біорізноманіття загалом та популяцій видів із природоохоронним статусом, зокрема. 2. Стан заповідної справи в Україні та закордоном. 3. Історія заповідної справи та перспективи її розвитку в Україні. 4. Основні етапи розвитку заповідної справи: світогляд давніх українців як витоки природоохоронних знань; утилітарний етап заповідання; заповідна справа у незалежній Україні. Заповідна справа як всевітня стратегія сталого розвитку. 5. Фундатори заповідної справи в Україні та світі. Головні українські природоохоронні школи.	6

	<i>Результати вивчення подаються у вигляді письмових робіт</i>	
2	<p>Тема 1. Правові засади розвитку заповідної справи в Україні. Читання: 1. Ознайомлення з охороною природних екосистем на прикладі об'єктів та територій природно-заповідного фонду різних категорій. 2. Управління природно-заповідним фондом. 3. Позначення меж природно-заповідних територій та об'єктів на місцевості. 4. Природоохоронний режим. Регуляція антропогенних навантажень. 5. Заносні види та інвазії як проблема територій та акваторій, що підлягають особливій охороні. 6. Інформування громадськості про правові засади розвитку заповідної справи в Україні.</p> <p><i>Результати вивчення у вигляді тестування.</i></p>	8
3	<p>Тема 2. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування. Читання: 1. Оцінка сучасної мережі природоохоронних об'єктів в Україні та головних підсумків їх діяльності. 2. Перспективні території, запроектовані для створення природоохоронних об'єктів загальнодержавного та місцевого значення. 3. Природно-заповідні об'єкти Сумської області. 4. Природні об'єкти, території та акваторії, що підлягають особливій охороні поза межами природно-заповідного фонду, їх завдання та загальна природоохоронна роль.</p> <p><i>Результати вивчення у вигляді презентації.</i></p>	6
4	<p>Тема 3. Проектування та створення об'єктів природно-заповідного фонду. Читання: 1. Резервування природних територій: сутність, необхідність, принципи та державні заходи; характеристика зарезервованих природних територій; роль землекористувачів у процесі резервування природних територій. 2. Інші заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі. 3. Громадські слухання щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі.</p> <p><i>Результати вивчення у вигляді тестування.</i></p>	8
5	<p>Тема 4. Наукові засади заповідної справи та головні напрями наукових досліджень. Читання: 1. Наукова робота в межах установ природно-заповідного фонду</p>	8

	<p>Сумської області. 2. Вимоги до організації та ведення моніторингу за популяціями видів різних рангів охорони на об'єктах і територіях природно-заповідного фонду.</p> <p>3. Головні напрями природоохоронних дій (екологічний, заповідний, соціально-політичний, еколого-освітній, філософський і психологічний). 4. Інформування громадськості про результати, організацію реалізацію наукової роботи на об'єктах, територіях природно-заповідного фонду.</p> <p><i>Результати вивчення подаються у вигляді письмових робіт</i></p>	
6	<p>Тема 5. Культурно-просвітницька функція природно-заповідних об'єктів. Читання: 1. Права громадян з питань використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду. 2. Створення та функціонування музеїв природи в заповідних об'єктах.</p> <p><i>Результати вивчення у вигляді тестування.</i></p>	8
7	<p>Тема 6. Охорона природно-заповідного фонду. Контроль за додержанням природоохоронних режимів та відповідальність за їх порушення. Читання: 1. Участь громадськості у контролі за додержанням природоохоронних режимів на об'єктах, територіях природно-заповідного фонду.</p> <p><i>Результати вивчення у вигляді тестування.</i></p>	8
8	<p>Тема 7. Міжнародне співробітництво та досвід у галузі збереження природно-заповідних територій та інших цінних природних об'єктів. Вивчення відповідних законодавчих актів: 1. Директива ЄС «Про збереження природних оселищ та видів природної фауни і флори» та ін. <i>Результати вивчення у вигляді тестування.</i></p>	8
	Разом	60

7. Самостійна робота (для заочної форми навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Вступ. Читання: 1. Заповідна справа – пріоритет сучасної природоохоронної політики. 2. Мета, завдання, структура, об'єкт і методи навчальної дисципліни. 3. Біорізноманіття та його значення. 4. Роль заповідної справи у збереженні біорізноманіття загалом та</p>	10

	<p>популяцій видів із природоохоронним статусом, зокрема</p> <p>5. Стан заповідної справи в Україні та закордоном.</p> <p>6. Історія заповідної справи та перспективи її розвитку в Україні. Основні етапи розвитку заповідної справи: світогляд давніх українців як витoki природоохоронних знань; утилітарний етап заповідання; заповідна справа у незалежній Україні. 7. Заповідна справа як всесвітня стратегія сталого розвитку. 8. Фундатори заповідної справи в Україні та світі. Головні українські природоохоронні школи.</p>	
2	<p>Тема 1. Правові засади розвитку заповідної справи в Україні. Читання: 1. Ознайомлення з охороною природних екосистем на прикладі об'єктів та територій природно-заповідного фонду різних категорій. 2. Управління природно-заповідним фондом. 3. Позначення меж природно-заповідних територій та об'єктів на місцевості. 4. Природоохоронний режим. Регуляція антропогенних навантажень. 5. Заносні види та інвазії як проблема територій та акваторій, що підлягають особливій охороні. 6. Інформування громадськості про правові засади розвитку заповідної справи в Україні.</p>	14
3	<p>Тема 2. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування. Читання: 1. Оцінка сучасної мережі природоохоронних об'єктів в Україні та головних підсумків їх діяльності. 2. Перспективні території, запроектовані для створення природоохоронних об'єктів загальнодержавного та місцевого значення. 3. Природно-заповідні об'єкти Сумської області. 4. Природні об'єкти, території та акваторії, що підлягають особливій охороні поза межами природно-заповідного фонду, їх завдання та загальна природоохоронна роль.</p>	14
4	<p>Тема 3. Проектування та створення об'єктів природно-заповідного фонду. Читання: 1. Порядок створення й оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду. 2. Підготовка і подання клопотань. 3. Порядок розгляду клопотань та прийняття рішень. 4. Проекти створення об'єктів природно-заповідного фонду. 5. Зміна меж, категорій та скасування статусу територій</p>	14

	<p>природно-заповідного фонду. 6. Резервування природних територій: сутність, необхідність, принципи та державні заходи; характеристика зарезервованих природних територій; роль землекористувачів у процесі резервування природних територій. 7. Інші заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі. 8. Громадські слухання щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі.</p>	
5	<p>Тема 4. Наукові засади заповідної справи та головні напрями наукових досліджень. Читання: 1. Загальні питання організації наукових досліджень на природно-заповідних об'єктах. 2. Основні завдання та напрями науково-дослідної роботи на заповідних об'єктах. 3. Державний кадастр територій природно-заповідного фонду. Зміст, порядок ведення та документальне оформлення кадастру. 4. Літопис природи. 5. Наукова робота в межах установ природно-заповідного фонду Сумської області. 6. Вимоги до організації та ведення моніторингу за популяціями видів різних рангів охорони на об'єктах і територіях природно-заповідного фонду. 7. Головні напрями природоохоронних дій (екологічний, заповідний, соціально-політичний, еколого-освітній, філософський і психологічний). 8. Інформування громадськості про результати, організацію реалізацію наукової роботи на об'єктах, територіях природно-заповідного фонду.</p>	14
6	<p>Тема 5. Культурно-просвітницька функція природно-заповідних об'єктів. Читання: 1. Особливості формування природоохоронної й екологічної освіти на базі територій та об'єктів природно-заповідного фонду. 2. Мета та компоненти освітньо-виховної діяльності організацій природно-заповідного фонду. Методи та форми проведення освітньо-виховної діяльності. 3. Організаційні форми освітньо-виховної діяльності на об'єктах природно-заповідного фонду. 4. Права громадян з питань використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду. 5. Створення та</p>	14

	функціонування музеїв природи в заповідних об'єктах. 6. Ознайомлення з культурно-просвітницькою роботою установ природно-заповідного фонду Сумської області. 7. Закордонний досвід культурно-просвітницької роботи на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду.	
7	Тема 6. Охорона природно-заповідного фонду. Контроль за додержанням природоохоронних режимів та відповідальність за їх порушення. Читання: 1. Організація охорони природно-заповідного фонду. 2. Склад і повноваження служби державної охорони природно-заповідного фонду. 3. Забезпечення виконання норм і вимог екологічного законодавства на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду. 4. Відповідальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд та законодавства про охорону рідкісних і зникаючих видів тварин і рослин. 5. Участь громадськості у контролі за додержанням природоохоронних режимів на об'єктах, територіях природно-заповідного фонду.	14
8	Тема 7. Міжнародне співробітництво та досвід у галузі збереження природно-заповідних територій та інших цінних природних об'єктів. Читання: 1. Міжнародне співробітництво в галузі охорони і використання територій з особливим статусом охорони. 2. Поняття про Європейську екологічну мережу. 3. Мережа Natura 2000 та її аналог в Україні. 4. Бернська конвенція, Червоні списки Міжнародного союзу охорони природи. 5. Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення. Директива ЄС «Про збереження природних оселищ та видів природної фауни і флори» та ін.	14
	<i>Результати вивчення у вигляді підсумкового тестування.</i>	
	Разом	108

8. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

1.1. *Словесні*: розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, робота з книгою.

1.2. *Наочні*: демонстрація, ілюстрація.

1.3. *Практичні*: експеримент, лабораторна робота.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

2.1. *Аналітичний*

2.2. *Методи синтезу*

2.3. *Індуктивний метод.*

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

3.1. *Частково-пошуковий (евристичний)*

3.2. *Репродуктивний*

3.3. *Пояснювально-демонстративний*

4. Активні методи навчання - використання технічних засобів навчання, самооцінка знань, імітаційні методи навчання (побудовані на імітації майбутньої професійної діяльності), використання навчальних та контролюючих тестів, використання конспектів лекцій.

Інтерактивні технології навчання (використання мультимедійних та Інтернет-технологій, інтерактивних електронних таблиць, діалогове навчання, використання MOODLE, GOOGLE CLASSROOM та ін.).

9. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС

2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)

3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:

- рівень знань, продемонстрований на практичних, лабораторних та семінарських заняттях;

- активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;

- результати виконання та захисту лабораторних робіт;

- експрес-контроль під час аудиторних занять;

- самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;

- виконання аналітично-розрахункових завдань;

- написання рефератів, звітів;

- результати тестування;

- письмові завдання при проведенні контрольних робіт.

10. Політика оцінювання

<i>Політика щодо термінів виконання робіт та перескладання:</i>	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора та декана факультету за наявності поважних причин.
<i>Політика щодо академічної доброчесності:</i>	Списування під час написання модуля та екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

<i>Політика щодо відвідування:</i>	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, працевлаштування за фахом) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за наказом ректора). За обґрунтованої потреби студент має право оформити індивідуальний графік навчання.
------------------------------------	--

11. Розподіл балів, які отримують студенти (для денної форми навчання)

Поточне тестування та самостійна робота								СРС**	Разом за модулі та СРС	Атестація	Сума*
Модуль 1 – 35 балів				Модуль 2 – 35 балів							
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2							
Вст.	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	15	85 (70+15)	15	100
5	10	10	10	8	9	9	9				

*Підсумкова оцінка формується як сума модулів 1 та 2 плюс 15 балів за атестацію та 15 балів за виконання самостійної роботи

**СРС (самостійна робота студента) оцінюється як сума балів за темами:
Вст.–Т3 – 8 балів + Т4–Т7 – 7 балів = 15 балів.

11. Розподіл балів, які отримують студенти (заочна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота								СРС**	Разом за модулі та СРС	Сума*
Модуль 1 0-35 балів				Модуль 2 0-35 балів						
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						
Вст.	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	30	100 (70+30)	100
5	10	10	10	8	9	9	9			

*Підсумкова оцінка формується як сума модулів 1 та 2 плюс 30 балів за виконання самостійної роботи

**СРС (самостійна робота студента) оцінюється тестуванням від 0 до 30 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку

90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Рекомендована література Базова

1. Всеєвропейська Стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття. The Pan-European Biological and Landscape Diversity Strategy. (Підготовлена Радою Європи у співпраці з Європейським Центром Збереження Природи. Представлена Радою Європи на конференції Міністрів "Довкілля для Європи" у Софії 23-25 жовтня 1995 р.) - К., 1998. - 52 с.
2. Давиденко, В. М. Заповідна справа [Текст] : навч. посіб. для студ. екол., біол., природн., лісівн., агрон., зооінж. фак. вищих навч. закл. III, IV рівнів акред. / В. М. Давиденко – Миколаїв: Вид-во МФ НаУКМА, 2001. – 140 с.
3. Закон України про природно-заповідний фонд України. - Відомості Верховної Ради України, № 34, 25.08.1992. – С. 130-1155.
4. Заповідна справа в Україні [Текст] : Навч. посібник / За заг. ред. М.Д. Гродзинського, М.П. Стеценка. – К.: Географіка, 2003. – 306 с. – ISBN 966-95365-6-1
5. Заповідна справа. / В.Г. Скляр, Ю.Л. Скляр / Курс лекцій для студентів спеціальності 101 «Екологія» денної та заочної форм навчання. – Суми: СНАУ, 2019. – 130 с
6. Заповідна справа. / Ю.Л. Скляр / Методичні вказівки для лабораторно-практичних робіт студентів 3 курсу факультету агротехнологій та природокористування, спеціальності 101 «Екологія», освітнього ступеня «Бакалавр», денної та заочної форм навчання. – Суми: Сумський національний аграрний університет, 2019. – 109 с.
7. Заповідна справа. / Ю.Л. Скляр / Методичні вказівки для самостійної роботи для студентів 3 курсу факультету агротехнологій та природокористування спеціальності 101 «Екологія», освітнього ступеня «Бакалавр», денної та заочної форм навчання. – Суми: Сумський національний аграрний університет, 2019. – 52 с.

8. Заповідники і національні природні парки України. - К.: Вища школа, 1999.-231 с.
9. Зелена книга України /під загальною редакцією члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха – К.: Альтерпрес, 2009. – 448 с. + 48 кольор. с.
10. Клестов М.Л. Регіональні ландшафтні парки України. Довідник. -К., 1999.-120 с.
11. Концепція збереження біологічного різноманіття України. - К., 1998.- 16 с.
12. Кукурудза М. Менеджмент національних парків. - Львів: видавн. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2000. - 124 с.
13. Методичні рекомендації для проведення лабораторно-практичних робіт за темою «Природно-заповідний фонд України та Сумської області» / В.Г. Скляр, Ю.А. Злобін, Ю.Л. Скляр / Суми: Сумський національний аграрний університет, 2011. – 80 с.
14. Природно-заповідна справа (Natural reserves). / В.Г. Скляр, Г.О. Клименко / Навчальний посібник англійською мовою. – Суми: СНАУ, 2018. – 120 с.
15. Природно-заповідний фонд Сумської області: Атлас-довідник / [уклад.: Р.В. Бойченко, В.В. Вертель, О.Ю. Карлюкова та ін.]. – 2-е вид., випр. та допов. – К.: ТОВ «Українська Картографічна Група», 2019. – 96 с.
16. Програма перспективного розвитку заповідної справи в Україні ("Заповідники"). - Голос України, № 232(982)/ 7.12.1994.
17. Розбудова екомережі України (наук. ред. Ю.Р.Шеляг-Сосонко). -К., 1999.-127 с.
18. Сохранение биологического разнообразия // Программа действий. Повестка дня на 21 век и другие документы конференции в Рио-де-Жанейро в популярном изложении. - Женева: Центр "За наше будущее", 1993. - С. 26-27.
19. Структура природно-заповідного фонду та методичні аспекти ведення кадастрових робіт / В.Г. Скляр, Ю.А. Злобін, І.І. Кураш, Ю.М. Возний, Ю.Л. Скляр / науково-методичний посібник. – Суми: СНАУ, 2008. – 121 с.
20. Червона книга України. Рослинний світ/ за ред. Я.П. Дідуха — К.: Глобалконсалтинг, 2009.– 900 с.
21. Червона книга України. Тваринний світ/ за ред. І.А. Акімова — К.: Глобалконсалтинг, 2009.– 600 с.

Допоміжна

1. Андриенко Т.Л., Плюта П.Г., Прядко Е.И., Каркуциев Г.Н. Социально-экологическая значимость природно-заповедных территорий Украины. - К.: Наукова думка, 1991. - 156 с.
2. Біорізноманіття Карпатського біосферного заповідника. - К.: Інтерекоцентр, 1997. - 713 с.
3. Біорізноманіття проектованого заказника «Каліівський» / Скляр В.Г., Ємець О.М., Скляр Ю.Л. // Моніторинг та охорона біорізноманіття в Україні : Прикладні аспекти моніторингу та охорони біорізноманіття / Серія: «Conservation Biology in Ukraine». – Вип. 16. Т. 3. – Київ; Чернівці : Друк Арт, 2020. – С. 441-444.
4. Віталітетна структура ценопопуляцій *Trapa natans* L. s.l. в національному природному парку «Деснянсько-Старогутський» / Скляр Ю.Л. // Вісник

- Черкаського університету. – 2015. - № 2 (335), Серія: Біологічні науки – С. 96 – 102.
5. Дедю И.И. Экологический энциклопедический словарь. - Кишинев: Глав. ред. МСЭ, 1990. - 408 с.
  6. Заказник «Городище»: його історико-культурна спадщина та стан природних комплексів / Скляр В.Г., Скляр Ю.Л., Шерстюк М.Ю. // Вісник СНАУ. Серія «Агрономія та біологія». – 2018. - Вип. 9 (36). – С. 72 – 75.
  7. Злобин Ю.А., Скляр В.Г., Клименко А.А. Популяции редких видов растений: теоретические основы и методика изучения. Суми: Університетська книга, 2013. – 439 с.
  8. Конвенція про біологічне різноманіття: Громадська обізнаність і участь (під ред. Т.В. Гардашук). - К.: Стилос, 1997. - 154 с
  9. Леоненко В.Б., Попович С.Ю., Клестов М.Л., Осипова М.О., Бардіна І.М.. Природно-заповідний фонд України загальнодержавного значення. Довідник. - К., 1999. - 239 с.
  10. Природно-заповідний фонд Української РСР. - К.: Наукова думка, 1980.-260 с.
  11. Пріоритетні питання ведення кадастру природно-заповідного фонду України / Скляр В.Г., Возний Ю.М., Скляр Ю.Л., Медина Т.В. // Вісник» СНАУ. Серія «Агрономія і біологія». – 2010. – Вип. 4 (19). – С. 10-15.
  12. Сборник международных конвенций в области охраны окружающей среды. - Львов: Экоправо, 1999. - 303 с.
  13. Скляр Ю.Л. Проблеми і перспективи розбудови екологічної мережі України. – Сталий людський розвиток місцевих громад. – Київ, 2015. – С. 267 – 272.
  14. Створення нових територій природно-заповідного фонду як важливий складник розбудови структурних елементів екомережі поліської частини Сумської області / Скляр В.Г., Скляр Ю.Л. // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2014. - № 13 (290) Серія: Біологічні науки – С. 61 – 66.
  15. Стойко СМ., Мілкіна Л.І., Тасенкевич Л.О. та ін. Природа Карпатського національного парку. - К.: Наукова думка, 1993. - 214с.
  16. Структура флори деяких груп рослин регіонального ландшафтного парку «Сеймський» / І.Зубцова, Ю. Скляр // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2017. - № 13 (362). Серія: Біологічні науки. – С. 39 – 44.
  17. Третьяк А.М. Особливості землеустрою національних природних парків. Методичні рекомендації - Чернівці: Чернівецький філіал Інституту землеустрою УААН, 1994.- 90 с
  18. Укріплення структурних елементів екомережі східної частини Новгород-Сіверського Полісся за рахунок створення нових природно-заповідних

об'єктів / Скляр Ю.Л., Скляр М.Ю. // Вісник Черкаського університету. – 2016. - № 1, Серія: Біологічні науки – С. 90 – 97.

19. Чернявський М.В., Кукурудза М.М., Рожко І.М. Методичні вказівки для проведення практики з курсу "Менеджмент природоохоронних територій". - Львів, 1999. - 40с.

13. Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>
2. Закон України «Про Червону книгу України» - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3055-14#Text>
3. Кабінет Міністрів України Постанова від 29 серпня 2002 р. № 1286 «Про затвердження Положення про Зелену книгу України» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1286-2002-п#Text>
4. Сайт The IUCN Red list of threatened species. – <https://www.iucnredlist.org>
5. ЕЕА - European Environment Agency. – URL: <https://www.eea.europa.eu/themes/biodiversity>
6. <https://www.nps.gov/planyourvisit/index.htm> - National Park Service
7. Попович С.Ю. Природно-заповідна справа: Навчальний посібник. - К.: Арістей, 2007. – 480 с. - <https://studfile.net/preview/5472999/>
8. Сайт Всеукраїнської громадської організації «Асоціація природоохоронних територій України». - http://www.zapovidnyk.org/p/blog-page_4893.html
9. Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі. Берн, 19 вересня 1979 року. - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_032

ДОДАТОК 1

Результати навчання за освітнім компонентом та їх зв'язок з програмними результатами навчання

Результати навчання за ОК: після закінчення вивчення освітнього компонента (дисципліни) студент буде здатен:	Програмні результати навчання на досягнення яких спрямований ОК (вказати номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)				
	ПР16.	ПР17.	ПР20.	ПР23.	ПР26.
ДРН 1. Знання історії, сучасного стану і перспективи розвитку природно-заповідної справи в Україні;		+			
ДРН 2. Знання основних принципів охорони природи на державному та міжнародному рівнях.	+	+			
ДРН 3. Знання порядку створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду,	+		+		

екологічних, юридичних та економічних засади їхнього функціонування.					
ДРН 4. Знання статусу, категорій, типів об'єктів природно-заповідного фонду, їх завдань та функцій.		+			
ДРН 5. Розуміння значення заповідної справи, заходів спрямованих на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екомережі у збереженні біорізноманіття.		+			+
ДРН 6. Розуміння ролі громадськості у створенні об'єктів ПЗФ та контролі дотримання природоохоронного законодавства на їх територіях	+				
ДРН 7. Знання вимог, правил проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі та уміння організувати такі слухання	+			+	
ДРН 8. Уміння вести державний кадастр об'єктів природно-заповідного фонду			+		
ДРН 9. Здатність оцінити стан заповідної справи, біорізноманіття, докільля у конкретній адміністративній одиниці та обґрунтувати необхідність створення заповідного об'єкта й віднесення його до певної категорії				+	+
ДРН 10. Уміння формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства у галузі заповідної справи			+		
ДРН 11. Здатність проводити науково-дослідну роботу на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду, оцінювати й узагальнювати її результати та якість виконуваних робіт		+		+	+
ДРН 12. Уміння використовувати різні засоби інформування громадськості щодо стану збереженості та дотримання природоохоронного законодавства на територіях, що мають природоохоронний статус	+				
ДРН 13. Знати систему відповідальності за порушення законодавства про природно-заповідний фонд			+		
ДРН 14. Уміння комунікувати, співпрацювати між собою, з представниками інших професійних груп, взаємодіяти з людьми, які дотримуються різних поглядів, для вирішення спільної природоохоронної мети.	+	+	+		

ДРН – дисциплінарні результати навчання

ОП – освітня програма

ПРН - програмні результати навчання